

HUQUQBUZARLIKLAR PROFILAKTIKASINI BEVOSITA AMALGA OSHIRUVCHI ORGANLAR VA MUASSASALAR TIZIMI

*O'zbekiston respublikasi ichki ishlar vazirligi akademiyasi
3-kurs kursanti **Erkiyov Mashrab Anvar o'g'li***

Anotatsiya: Ushbu maqolada huquqbuzarliklar profilaktikasini bevosita amalga oshiruvchi organlar va muassalar tizimi qay tariqa tashkil topganligini yan'i bevosita ishtirok etuvchi organlarning turlari va vakolatlari normativ-huquqiy hujjatlari haqida ma'lumotlar qolaversa, ularni ishlash strukturasi haqida har tomonlama to'liq ma'lumotlarni olishligingiz mumkin.

Kalit so'zlar: kreminogin vaziyat, profilaktika, huquqbuzrlik, kompleks, kommunikatsiya, texnologiya, bevosita

Mustaqillik yillarida respublikada huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish borasida kompleks chora-tadbirlar amalga oshirilib, mamlakatda huquq-tartibotni ta'minlashda ijobiy natijalarga hamda kriminogen vaziyatni sezilarli darajada yaxshilashga erishildi. Shu bilan birga, huquqbuzarliklar profilaktikasini amalga oshiruvchi davlat organlarining ish shakli va uslublari, eng avvalo axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan yetarli darajada foydalanilmayotganligi sababli hozirgi kun talablariga to'liq javob bermaydi. Davlat idoralari aksariyat hollarda huquqbuzarliklar profilaktikasini faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlarning vazifasi sifatida baholab, oqibatda ushbu faoliyatga lozim darajada e'tibor qaratmayapti. Davlat idoralari aksariyat hollarda huquqbuzarliklar profilaktikasini faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlarning vazifasi sifatida baholab, oqibatda ushbu faoliyatga lozim darajada e'tibor qaratmayapti. Vakolatli organlarning yetarli darajada tashabbus ko'rsatmayotganligi, lozim darajadagi idoralararo hamkorlikning mavjud emasligi, amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning o'zaro nomutanosibligi huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasidagi faoliyatni tubdan takomillashtirishni talab etadi. Vakolatli organlarning yetarli darajada tashabbus ko'rsatmayotganligi, lozim darajadagi idoralararo hamkorlikning mavjud emasligi, amalga oshirilayotgan chora-tadbirlarning o'zaro nomutanosibligi huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish sohasidagi faoliyatni tubdan takomillashtirishni davr talabiga aylantirmoqda. Huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha faoliyatni muvofiqlashtirishning ta'sirchan tizimini yaratish, qonun buzilishlarining oldini olish va ularni bartaraf etishning zamonaviy tashkiliy-huquqiy mexanizmlarini joriy etish maqsadida bir qator loyhalarni amalga oshirmoqda. Shunda loyhalardan biri bu huquqbuzarliklar profilaktika inspektorlari faoliyatini baholash

hisoblanadi. Huquqbuzarliklar profilaktikasi inspektorlari faoliyatini baholash faoliyat natijasida huquqbuzarliklar profilaktika inspektorlari faoliyatidagi mustaqillik, xolislik, halollik, professional layoqatlilik va maxfiylik prinsiplari jadallik bilan rivojlanishiga hamda huquqbuzarliklar profilaktikasi inspektorlari o'z ximat vazifalarini yuksak darajada aniqlik bilan shakllantirishdagi xushyorlik, zeyraklik, o'z ustida ishlash, yuridik bilimni yuksalishida ham o'z ta'sirini o'tkamasdan qolmaydi albatta.

Xususan yuqorida tariflayotgan loyha o'z oldiga qator maqsad va vazifalarni belgilab olgan desak mubolag'a bo'lmaydi. Albatta birinchi navbatda huquqbuzarliklar profilaktikasini bevosita amalga oshiruvchi organlar va muassalar haqida to'liq bilib olishligimiz zarur bular:

Huquqbuzarliklar profilaktikasini bevosita amalga oshiruvchi organlar va muassasalar tizimiga quyidagilar kiradi:

ichki ishlar organlari;

prokuratura organlari;

Davlat xavfsizlik xizmati organlari;

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti davlat xavfsizlik xizmati organlari;

O'zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi organlari;

O'zbekiston Respublikasi Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi;

adliya organlari;

davlat bojxona xizmati organlari;

davlat soliq xizmati organlari;

mehnat organlari;

ta'limni davlat tomonidan boshqarish organlari va ta'lim muassasalari;

davlat sog'liqni saqlash tizimini boshqarish organlari va sog'liqni saqlash muassasalari;

O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish davlat qo'mitasi organlari;

O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi va uning hududiy bo'linmalari kabi organlar tomonidan olib boriladi. Yuqoridagi organlarning vakolat doirasi juda keng bo'lib huquqbuzarli profilaktikasini bevosita qo'llashda barchasidan qonun doirasida foydalanadi.

Endi bevosita amalga oshirish atamasiga to'xtalib o'tishligimiz joiz bu aynan biror faoliyatni hechqanday vositasiz yoki biror bir vosita yordamisiz amalga oshirishlik tushuniladi. kiyingi navbatda huquqbuzarlik atamasi ga ham to'xtalib o'tadigan bo'lsak;

huquqbuzarlik — bu sodir etilganligi uchun ma'muriy yoki jinoiy javobgarlik nazarda tutilgan aybli g'ayrihuquqiy qilmish (harakat yoki harakatsizlik)

Huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatini bevosita amalga oshirishuvchi muassasa va organlarning boshqaruv tizimi ham erarxik ham yakkaboshchilik hamda gorizontal va vrtikal xususiyatlarga egaligi bilan ajralib turadi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak huquqbuzarliklar profilaktikasi faoliyatini bevosita amalga oshirishuvchi organlar va muassalar tizimi juda o'ziga xos jihatlari mavjud bo'lib undan aynan kiriminogen vaziyatni

FOYDANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

- O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. T. O'zbekiston 2019
- O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi.T Adolat 2019
- O'zbekiston respublikasining Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi.T.Adolat 2019
- O'zbekiston Respublikasining Jinoyat protsesseul kodeksi.T. Adolat.2019
- O'zbekiston Respublikasi IIO lari to'g'risidagi qonuni.T.2016 yil 16 sentabr'.
- O'zbekiston Respublikasining Huquqbuzarliklar profilaktikasisi to'g'risidagi qonuni.T 2014 yil 14 may
- O'zbekiston Renspublikasinig YOshlarga oid davlat siyosati to'g'risidagi qonuni. T. O'zbekiston.2016 yil 14 sentabr'
- O'zbekiston Respublikasinig Terrorizimga qarshi kurash to'g'risidagi qonuni.T O'zbekiston. 2000 yil 15 dekabr'
- O'zbeuiston Respublikasining Davlat xokimiyati va boshqaruv organlarining ochiqligi to'g'risidagi qonuni.T.2014
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevral'dagi 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta usituvor yo'nalishi bo'yicha xarakatlar strategiyasini amalga oshirishga doir tashkiliy chora tadbirlari to'g'risidagi 4947 sonli farmoni.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 10 aprel'dagi 5005 sonli farmoni.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 14 fevral'dagi Toshkent shaxrida jamoat tartibini saqlash va huquqbuzarliklar profilaktikasisi va jinoyatchilikka qarshi kurashni sifat jixatdan yangi tizimini yaratish to'g'risidagi 3528 sonli qarori.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 aprel'dagi IIO lari faoliyatini yanada takomillashtirishga doir tashkiliy chora tadbirlari to'g'risidagi 2883 sonli qarori.
- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 18 aprel'dagi IIO lari bo'linmalar faoliyatini tubdan takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risidagi 2896 sonli qarori.
- I.A O'zbekiston Respublikasi IIV ning 2017 yil 25 avgust'dagi IIO lari tomonidan huquqbuzarliklar profilaktikasisini amalga oshirish tartibi to'g'risidagi 191 sonli buyrug'i.
- O'zbekiston Respublikasi IIV ning 2017 yil IIO lari tayanch punktlari profilaktikasi inspektorlarining xisobotlarini fuqarolar yig'inlarida eshitish tartibi to'g'risidagi 193 sonli buyrug'i.